

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

DUS-07-139-MSz/09

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpiętno dn. 18.03.09.

nr. 1447 podpis. Borusewicz

Warszawa, dnia 17 marca 2009r.

B. Borusewicz
MARSZAŁKAT
Senatu RP
wpiętno dn. 18.03.09.
nr. 1787 podpis. [signature]

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

W odpowiedzi na wystąpienie Pana Marszałka z dnia 11 marca 2009 r. znak: BPS/DSK-043-1446/09, dotyczące oświadczenia Senatora Eryka Smulewicza złożonego podczas 28. posiedzenia Senatu RP w sprawie udzielenia informacji w sprawie kobiet prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą przebywających na zasiłku macierzyńskim lub wychowawczym – czy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu, uprzejmie wyjaśniam co następuje:

Od 1 stycznia 1999r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 13 października 1998r. *o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. z 2007r. Nr 11, poz.74 z późn. zm.) W treści art. 6 powołanej ustawy zawarty jest krąg osób, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Wśród nich wymienieni są m.in.: pracownicy, osoby, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą, osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński. Jednocześnie art. 9 powołanej ustawy rozstrzyga, z jakiego tytułu, w przypadku zbiegu tytułów do ubezpieczeń, ubezpieczony będzie podlegał, a tym samym, z jakiego tytułu będą odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne. Zgodnie z treścią ust. 6 powołanego artykułu, osoby pobierające zasiłek macierzyński lub przebywające na urlopie wychowawczym podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, tylko wówczas, jeżeli nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie mają innych tytułów rodzących obowiązek ubezpieczeń społecznych. Oznacza to, że w przypadku jednoczesnego prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i pobierania zasiłku macierzyńskiego z innego tytułu (lub przebywania na urlopie wychowawczym) osoba taka będzie

obowiązkowo podlegała ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i, co się z tym wiąże, będzie zobowiązana do odprowadzania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

Należy przy tym wskazać, że zgodnie z powołaną ustawą pobieranie zasiłku macierzyńskiego, czy przebywanie na urlopie wychowawczym są odrębnym od pracowniczego tytułem do ubezpieczeń.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wynikające z powyższych przepisów stanowisko Zakład Ubezpieczeń Społecznych prezentował niezmiennie od wejścia w życie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. od 1999r. Natomiast stanowisko to nie zawsze podzielały sądy, przez co zdarzało się, że w niektórych indywidualnych sprawach wydawały wyroki zmieniające decyzje Zakładu i stwierdzające, że osoby prowadzące pozarolniczą działalność mają obowiązek w takich przypadkach opłacania tylko składki zdrowotnej. Należy podkreślić, że wyroki sądu w takich sprawach były wiążące wyłącznie w tych sprawach. Ostatecznie prawidłowość stanowiska Zakładu potwierdziła uchwała Sądu Najwyższego z 23 maja 2006r. w składzie siedmiu sędziów.

W celu ułatwienia płatnikom składek, w tym osobom prowadzącym pozarolniczą działalność, wywiązywania się z obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje poradniki zarówno w wersji elektronicznej jak i papierowej. Jak wskazał Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, informacje dotyczące podlegania ubezpieczeniom przez osoby przebywające na urlopie wychowawczym oraz pobierające zasiłek macierzyński zawarte były w poradniku „Zasady opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, fundusz pracy i fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych”, który był dostępny na salach obsługi klientów już od początku 1999r. Ponadto od końca 2000r. dostępny jest poradnik „Ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących”.

Od 1 czerwca 2001 r. osoba pobierająca zasiłek macierzyński lub przebywająca na urlopie wychowawczym zobowiązana jest poinformować płatnika składek o posiadaniu prawa do emerytury lub renty albo o posiadaniu innego tytułu do ubezpieczeń (art. 36 ust. 2a ustawy). Oświadczenie to umożliwia pracodawcy stwierdzenie, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub przebywania na urlopie wychowawczym za taką osobę, czy też powinna

ona opłacić składki osobiście w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej.

Należy zwrócić uwagę, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, nakłada na każdego płatnika składek obowiązek przekazywania poprawnych dokumentów ubezpieczeniowych oraz obliczania, rozliczania i opłacania należnych składek, według zasad wynikających z przepisów ustawy. W myśl art. 68 ust. 1 ustawy *o s.u.s.*, do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy m.in. realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, w zakresie stwierdzania i ustalania obowiązku ubezpieczeń społecznych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, ZUS ma obowiązek wszcząć postępowanie wyjaśniające w tym zakresie, nawet jeśli dotyczy to okresu ubiegłego, a osoby będące płatnikami składek mają obowiązek złożyć prawidłowe dokumenty zgłoszeniowe. Każda osoba prowadząca pozarolniczą działalność, będąca płatnikiem składek na własne ubezpieczenia, ma obowiązek przekazać do Zakładu zgłoszenie do ubezpieczeń z prawidłowym wskazaniem rodzajów ubezpieczeń, którymi dana osoba jest objęta oraz prawidłowo sporządzać dokumenty rozliczeniowe. Formularze te zawierają oświadczenie o zgodności podanych w nich danych ze stanem prawnym i faktycznym.

Jednocześnie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej widząc problemy z jakimi borykają się osoby pobierające zasiłki macierzyńskie i jednocześnie posiadające inny tytuł do ubezpieczeń społecznych, przygotowało projekt ustawy *o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i ustawy Prawo bankowe*. W myśl zaproponowanych zmian w przypadku jednoczesnego prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i pobierania zasiłku macierzyńskiego z innego tytułu, osoba taka będzie obowiązkowo podlegała ubezpieczeniu z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Powyższa zmiana ma z jednej strony racjonalizować sytuację osób, które w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego z innych tytułów uzyskują niewielkie dochody a z drugiej strony ułatwić kobietom aktywnym zawodowo w okresie po urodzeniu dziecka prowadzenie działalności gospodarczej. W wyniku wprowadzenia proponowanych rozwiązań osoby podlegające obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego (zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego) będą mogły bez utraty tego ubezpieczenia prowadzić pozarolniczą działalność, korzystając z ochrony ubezpieczeniowej, jaką daje pobieranie zasiłku macierzyńskiego (zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego). To samo dotyczy również kobiet wykonujących umowę-zlecenie, agencyjną czy pracę nakładczą. Jednakże nie ma przeszkód, aby osoby takie zgłosiły się do dobrowolnych

ubezpieczeń także z innych tytułów. Projekt zakłada również umorzenie należności osobom, które w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą nie opłacały obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego z innego tytułu.

We wskazanej regulacji zaproponowano także rozwiązania dla ubezpieczonych, które nie opłacały obowiązkowych składek z działalności gospodarczej w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. Osobom takim zostałby wyznaczony nowy termin na opłacenie tych należności, a opłacenie ich we wskazanym terminie spowodowałoby nienaliczanie odsetek za zwłokę. Osoba, która ze względu na sytuację materialną nie byłaby w stanie uregulować tych należności w terminie, miałaby prawo do wystąpienia o układ ratalny.

W związku z podjętymi przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej pracami legislacyjnymi, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał pismem z dnia 2 lutego 2009 r. oddziały Zakładu do wstrzymania wszelkich działań zmierzających do ściągnięcia należnych składek. Oddziały ZUS zostały zobowiązane do zawieszenia wszelkich prowadzonych postępowań egzekucyjnych oraz do zawieszenia postępowań w zakresie rozpatrywania wniosków o udzielenie układów ratalnych, tak aby mogły one już uwzględniać nowe regulacje prawne.

Jednocześnie należy wskazać, że obecnie oddziały ZUS nadal prowadzą postępowania wyjaśniające ale tylko w celu ustalenia czy dana osoba podlegała obowiązkowi ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, odrębnie w rozbiciu na okres pobierania zasiłku macierzyńskiego i przebywania na urlopie wychowawczym oraz w celu uzyskania prawidłowych dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych, co umożliwi poprawne rozliczenia konta płatnika i szybkie podjęcie dalszych działań po wejściu w życie nowych przepisów.

Aktualnie *projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy Prawo bankowe* (druk sejmowy nr 1773) – uznany przez Radę Ministrów za projekt pilny - został skierowany do prac w Sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny.

MINISTER

Jolanta Fedak